

PORVOO

BORGÅ

Kylärakennneohjelma

Kaupunginvaltuusto 11.6.2014 § 37

SISÄLTÖ

1. LÄHTÖKOHDAT	1
KYLÄRAKENNEOHJELMAN TARKOITUS.....	1
KYLÄRAKENNEOHJELMAN OVAT RAKENTANEET VALTUUTETUT JA KYLIEN ASUKKAAT	1
TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTTUU; AIKATÄHTÄIN VUODESSA 2030	2
PORVOOSSA ON 86 KYLÄÄ	3
2. KYLÄT KERTOIVAT	5
KYLÄASUKKAIDEN KOKEMUKSET, ODOTUKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	5
KYLÄTYÖPAJOISSA SUUNNITELTIIN KYLÄRAKENNETTA.....	9
3. KYLÄRAKENNEVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	10
5. KYLÄRAKENTEEN KEHITTÄMISEN LINJAUKSET	13
PALVELUKYLÄT, HYVÄ MAASEUTU JA SAARISTO, JOSSA ON ELINVOIMAA	13
KAAVOITUSTA SUUNNATAAN PALVELUKYLIIN JA SAARISTOON	15
LIIKENNEKYSYMYKSIIN PITÄÄ VIELÄ PANEUTUA	17
KYLIEN ASUKKAIDEN AKTIIVISUUTTA TUETAAN	18
YHTEENVETO TOIMENPITEISTÄ.....	19
VAIKUTUKSET	20

Erilliset liitteet (sähköisenä kaupungin internetsivuilla kohdassa Palvelut/rakentaminen ja kaavoitus)

1. Kylistä tietoa, osa 1, osa 2
2. Kylät kertovat – kyselyn vastaukset, yhteenveto
3. Kylätyöpajat, yhteenveto: Kyläpaja I, Kyläpaja II, Kyläpaja III
4. Porvoon kylärakennevaihtoehtojen vaikutusten arviointi, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, Strafica Oy, 15.4.2013

1. LÄHTÖKOHDAT

Kylärakenneohjelman tarkoitus

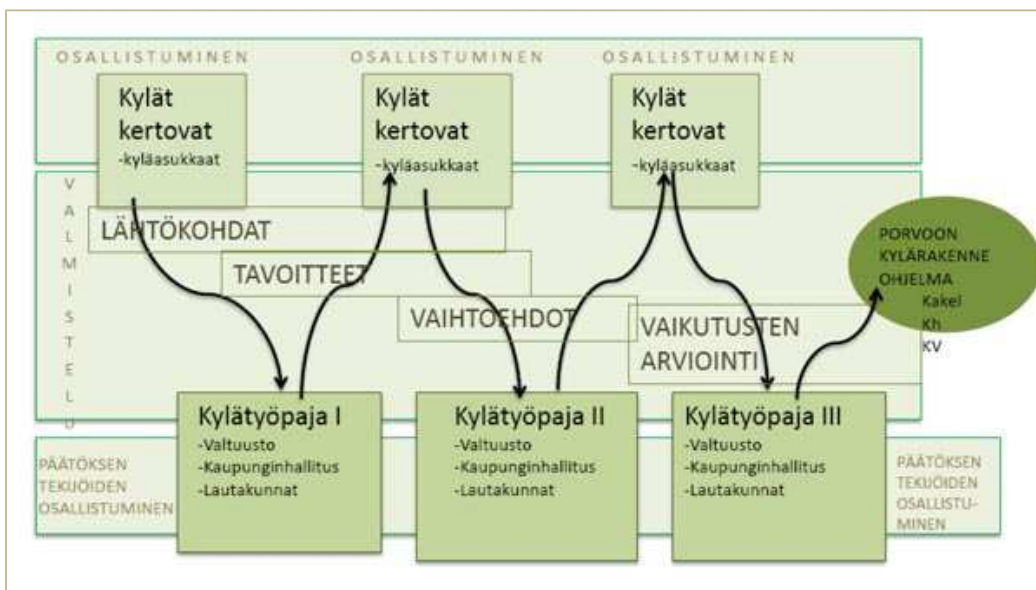
Kylärakenneohjelman tarkoituksena on linjata Porvoon kylärakenteen kehittämisen tavoitteet ja periaatteet. Kylärakennetyö käynnistyi vuonna 2012 kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian pohjalta. Strategian mukaan Porvoon haja-asutusalueiden kaavoitusta tehostetaan ja kaavoitus keskitetään määriteltyihin kyläkeskuksiin. Kylärakenneohjelma on valmisteltu yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa kylien asukkaiden sekä luottamushenkilöiden kanssa.

Kylärakennetarkastelu on Porvoon kylien kehittämisen ohjausväline, jossa tarkastellaan alue- ja yhdyskuntarakennetta, kunnallisia ja muita palveluja, asuinympäristöjä, elinkeinoelämää, liikkumista ja kuntataloudellisia kustannuksia. Kylärakennetarkastelutyössä on koottu tietoa kylistä, laadittu vaihtoehtoisia malleja kehittämispoluiksi ja arvioitu vaihtoehtojen vaikutuksia. Vaihtoehtojen ja vaikutusarvioinnin kautta on laadittu kylien kehittämisen linjaukset.

Kylärakenneohjelma luo pohjan haja-asutusalueiden kaavoituksen, maapolitiikan ja rakentamisen ohjaamiselle. Kylärakenteen kehittämisen linjauksilla vaikutetaan myös nykyisten ja tulevien kaupungin asukkaiden elinoloihin, kaupungin palveluiden järjestämiseen, kuntatalouteen ja koko yhdyskuntarakenteen kehittämiseen.

Kylärakenneohjelman ovat rakentaneet valtuutetut ja kylien asukkaat

Kylärakennetyö on edennyt vaiheittain yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa kylien asukkaiden sekä luottamushenkilöiden kanssa. Vuorovaikutus kylärakenneohjelmassa on järjestetty Kylät kertovat – tilaisuuksien, Kylätyöpajojen ja Kylät kertovat -kyselyn avulla. Lisäksi kylärakennetyöstä on käyty keskustelut sivistyslautakunnassa, sosiaali- ja terveyslautakunnassa ja kaupunkikehityslautakunnassa.

Kuva 1. Kylärakennetarkastelu on edennyt vaiheittain asukastilaisuuksien ja luottamushenkilöiden työpajatyöskentelyn avulla.

Kyliä asukkaille järjestettiin Kolme Kylät kertovat -tilaisuutta maaliskuu-kesäkuussa 2012 eri puolilla kaupunkia, joissa kylien asukkaat ja kyläyhdistykset toivat esille merkittäviksi kokemiaan asioita, kehittämistarpeita ja tulevaisuuden visioita. Asukkailla oli mahdollisuus myös vastata kaupungin internetsivustolla ”Kylät kertovat” -kyselyyn.

Asukkaiden esiin nostamien asioiden pohjalta valtuutetut pohtivat Kylätyöpajoissa kylärakenteen kehittämisen tavoitteita ja keinoja sekä laativat kylärakenteelle erilaisia kehittämisvaihtoehtoja. Luottamushenkilöiden ideoimat kahdeksan erilaista kylärakennemallia sekä asukkaiden kyläkyselyssä viestittämät kehittämispainotukset yhdistettiin kuudeksi kylärakennemalliksi, joiden vaikutuksia arvioitiin mm. asukkaiden elinolojen, palvelujen järjestämisen, kuntatalouden ja yhdyskuntarakenteen kannalta.

Vaikutusten arvioinnissa muodostettiin arvio siitä, miten erilaiset kylärakenteen kehittämisen mallit edistävät ihmisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta ja energiatehokkaan yhdyskunnan rakentumista ja miten nämä vaikuttavat kaupungin kustannuksiin ja koko kaupungin kehitykseen. Vaikutusten arvioinnin tuloksia tarkasteltiin luottamusmiesten kolmannessa Kylätyöpajassa, jossa myös arvotettiin vertailutekijöitä ja arvioitiin yksittäisten mallien hyviä ja huonoja puolia.

Loppuvuodesta 2013 valtuusto hyväksyi Porvoole uuden strategian. Uusi strategia on otettu kylärakennetyön viimeistelyssä huomioon niin, että kylien kehittämisen linjaukset toteuttavat myös uutta strategiaa.

Toimintaympäristö muuttuu; aikatahtain vuodessa 2030

Kylärakennetyössä aikatahtain on vuodessa 2030. Keskeisimpiä tulevaisuuden muutoksia ovat väestön ikääntyminen, asuntokuntakoon pieneneminen, energiatehokkuus sekä kaupungin taloudelliset edellytykset suoriutua tehtävistä ja velvoitteista. Näköpiirissä on, että kaupunkia kehitetään jatkossa vähenevillä resursseilla. Kaiken kaikkiaan Suomessa kuntien ja kaupunkien toimintaedellytykset, tehtävät ja palvelut ovat voimakkaassa muutoksessa. Parhaillaan on käynnissä myös Itä-Uudenmaan kuntien (Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Pornainen, Porvoo ja Sipoo) kuntarakennelain mukainen yhdistymisselvitys.

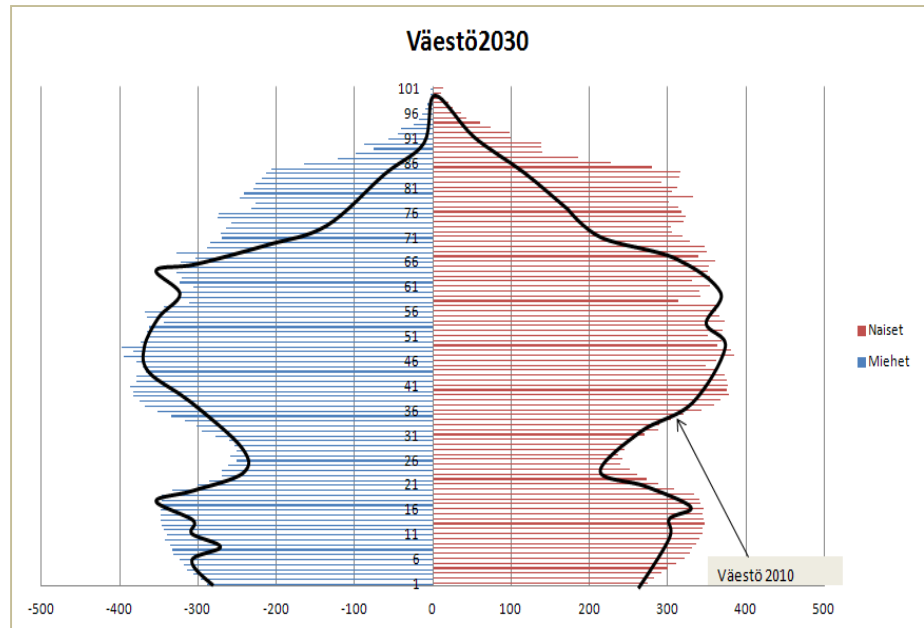
Porvoo kuuluu niihin onnekkaisiin kuntiin, jossa väestömäärä kasvaa ja työpaikkaomavaraisuus on korkea. Kaupungin väkiluku on kasvanut vuodesta 1995 lähtien lähes 6000 asukkaalla, joista 2000 asukasta on sijoittunut kyliin ja haja-asutusalueelle. Kaupungin tavoitteena on, että väkiluku kasvaa tulevaisuudessakin edelleen selvästi. Kylärakennetyössä on voitu tarkastella positiivisen kehityksen suuntaamista kunnan alueella. Kuitenkin ruotsinkielisten asukkaiden määrä vähentynyt Porvoossa pikku hiljaa viimeisen 20 vuoden aikana. Jos tämä trendi jatkuu tulevaisuudessa menneen kehityksen kaltaisena ruotsinkielisten määrä näyttäisi laskevan vuoteen 2030 mennessä.

Kaupungin kouluverkko on muutoksessa ja kyläkouluja on myös lopetettu. Ajanmukainen oppimisympäristö, erityistarpeiden huomioon ottaminen kouluissa, esiopetusryhmien paikat, koulukyytien järjestäminen joukkoliikenteellä, oppilasmäärien muutokset ja palvelujen järjestäminen taloudellisesti –siinä joukko lähi-tulevaisuuden haasteita koulutuspalvelujen kehittämisessä.

Porvoossa on yli 75-vuotiaita noin 3400 ja tilastokeskus ennustaa, että heitä on vuonna 2030 jo yli 7400. Kylissä ja haja-asutusalueilla asuu nyt noin 750 yli 75-vuotiasta. Iäkkään kotona asumista tuetaan tarvittaessa kotihoidon, ennaltaehkäisevien palveluiden, esteettömän ympäristön ja asumisen, kuntoutuksen ja kuntouttavan työotteen avulla. Ikäihmisten määrä, kotihoidon kysyntä ja dementiahoidon tarve tulee kasvamaan ja samalla vanhuspalvelut pitää tuottaa mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Kuva 2.

Väestö vanhenee Porvoossakin. Kuvassa on Tilastokeskuksen ennuste Porvoon väestön ikärakenteesta vuonna 2030. Mustalla viivalla on kuvattu vuoden 2010 väestön ikärakenne.

Porvoon kaupunki on sitoutunut edistämään ratkaisuja, jotka säilyttävät kaupungin nykyisten hiilinielujen tason ja vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä. Kaupunki pyrkii pitkällä aikavälillä – vuoteen 2030 mennessä – myös vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosentilla.

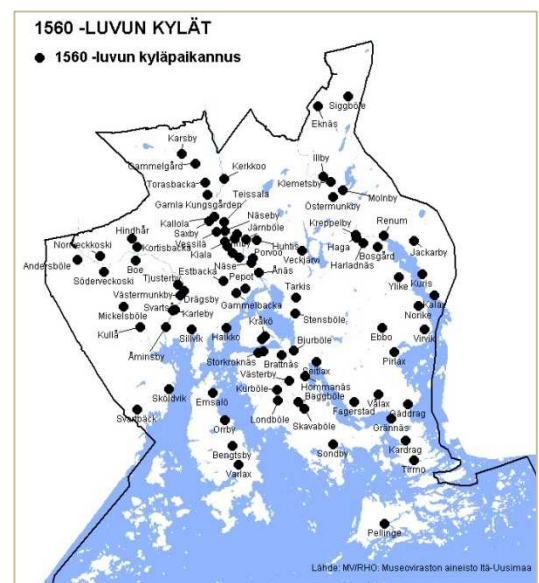
Yhdyskuntarakenteessa tehtävät ratkaisut ovat pitkäkestoisia, pienetkin ratkaisut vaikuttavat pitkän aikaa ja peruutusvaihdetta ei taida olla. Kylärakennetyössä on mietitty, miten muuttuvassa toimintaympäristössä varmistetaan tulevaisuuden asukkailla viihtyisä ja hyvä asuin ympäristö, ja myös miten eri väestöryhmille, lapsille, nuorille, ikäihmisille ja kaikille kuntalaisille pystytään tuottamaan laadukkaita peruspalveluita myös tulevaisuudessa.

Porvoossa on 86 kylää

Porvoon kylillä on pitkä historia, lähes kaikki kylät olivat olemassa jo 1500 – luvulla. Kylät rakentuivat pääosin vesistöjen äärelle, rannikolle tai jokilaaksoihin. Vuoden 2014 alussa Porvoossa oli 86 maarekisterikylää.

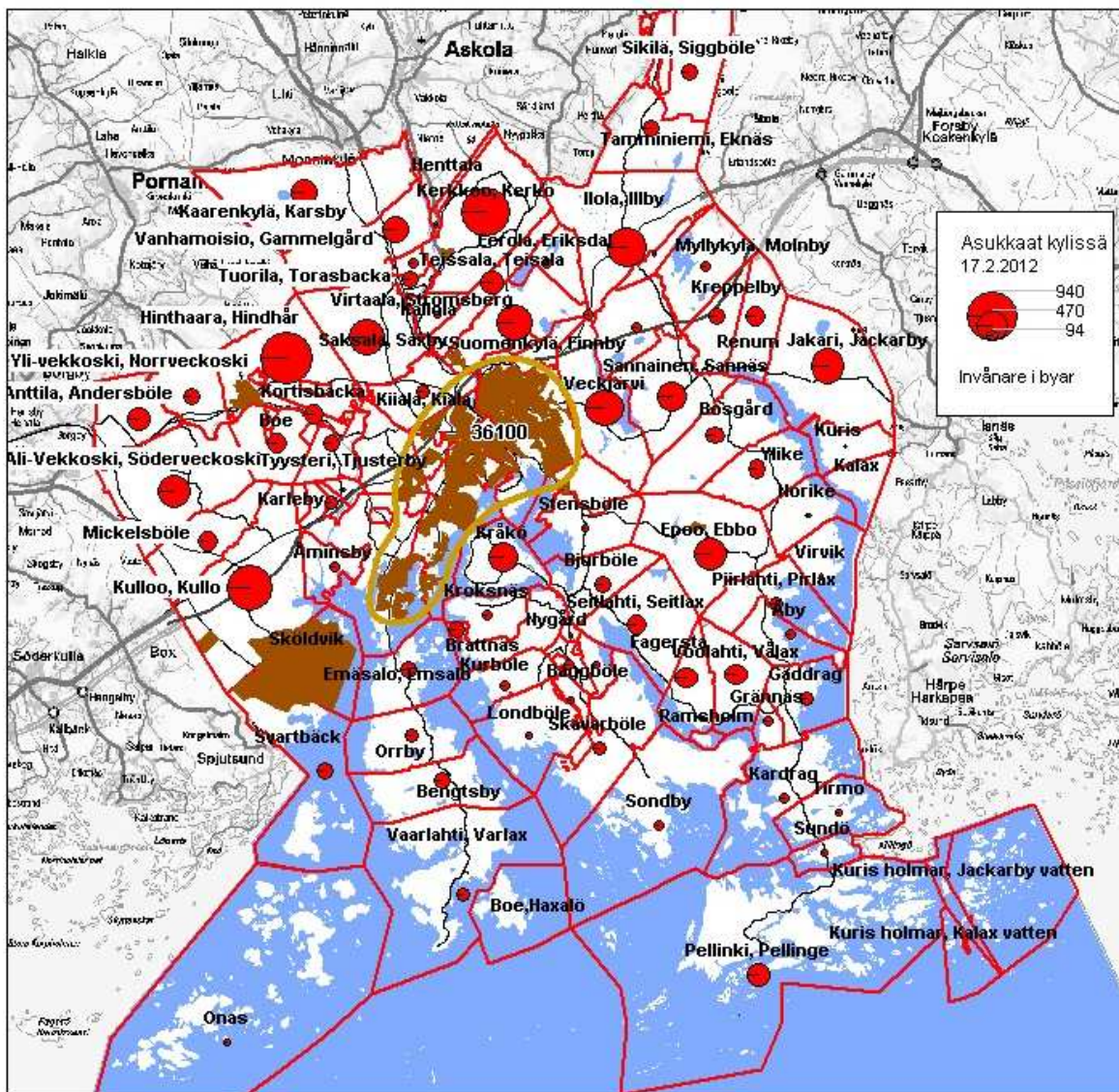
Perinteinen kylärakenne on muuttumassa voimakkaasti uudisrakentamisen vuoksi. Kaupungin läheisyys vaikuttaa – sekä Porvoon kaupunkitaajaman että pääkaupunkiseudun läheisyys. Omakotirakentamisesta on viime vuosina merkittävä osa suuntautunut Porvoossa haja-asutusalueille, mutta toisaalta myös kyläkeskuksia on tiivistetty.

Porvoon kaupunkitaajama muodostaa kylille selkeän seudun keskuksen, jossa käydään työssä ja haetaan palveluita, mutta

työssäkäynti pääkaupunkiseudulle lisääntyy vuosi vuodelta. Yhdyskuntarakenne hajaantuu ja asiointi sekä työssäkäyntimatkat pidentyvät. Hajaantuminen on kallista peruspalvelujen järjestämisen kannalta, ja myös asukkaan hiilijalanjälkeä on vaikea pienentää yhä lisääntyvän autoliikenteen myötä.

Kaupunki järjestää palveluja kylissä: 12 koulua, 7 päiväkotia, kotihoidon palveluja ja kotihoidon tukipalveluja (mm. ateriapalvelut ja kuljetuspalvelut), kirjastoauto kiertää ja pysäkkejä on 123 kpl, kansalaisopiston toimintapisteitä 18 kylässä, 30 ulkoilualuetta (ulkoilureittejä, retkeily- ja luontoalueita, uimarantoja, yms. joita voivat kaikki kuntalaiset käyttää), 13 pallokenttää, tievalaistusta yli 50 kylässä, vesihuollon palveluja (Porvoon vesi), joukkoliikenteen palveluja, yksityistesten hoitoa avustetaan (avustettavia kilometrejä noin 450 km) jne. Kylistä ja kylien palveluista on koottu tietopaketti, joka on erillisenä liitteenä (Liite 1, Tietoa kylistä, osa 1 ja osa 2.).

Kuva 4. Yleisnäkymä Porvoon kyläverkosta ja asukkaiden jakautumisesta eri kyliin vuoden 2012 alussa. Kaupunkitaajamassa oli noin 36100 asukasta ja kylissä ja haja-asutusalueilla 12500 asukasta.

2. KYLÄT KERTOIVAT

Kyläasukkaiden kokemukset, odotukset ja kehittämisehdotukset

Kylien asukkaille järjestettiin kolme Kylät kertovat -tilaisuutta maaliskesäkuussa 2012 eri puolilla kaupunkia, joissa kylien asukkaat ja kyläyhdistykset toivat esille merkittäviksi kokemiaan asioita, kehittämistarpeita ja tulevaisuuden visioita. Hinthaarassa, Vessöössä ja Iolassa pidetyissä tilaisuuksissa paikalle saapui yhteensä 140 asukasta. Tilaisuuksissa välittyi selkeästi, että kylien asukkaat viihtyvät kylissä ja ympäristössä pidetään viihtyisänä ja luonnonläheisenä. Erityisesti korostettiin hyvää yhteishenkeä ja yhteistoimintaa sekä yhteisöllisyyttä. Kyliä halutaan kehittää joka ilmansuunnassa, ja kaikissa kylissä on kyläläisten mielestä paljon kehittämispotentiaalia. Tämä on tietysti erinomainen asia, mutta tekee kylärakennetystä erityisen haastavan.

KYLÄT KERTOIVAT – HINTHAARA, VESSÖÖ, IOLA 22.3., 23.5. ja 14.6.
INVÅNARMÖTEN – BYARNA BERÄTTAR I HINDHÅR, VESSÖ, IILBY

Terveisiä päättäjille mm:

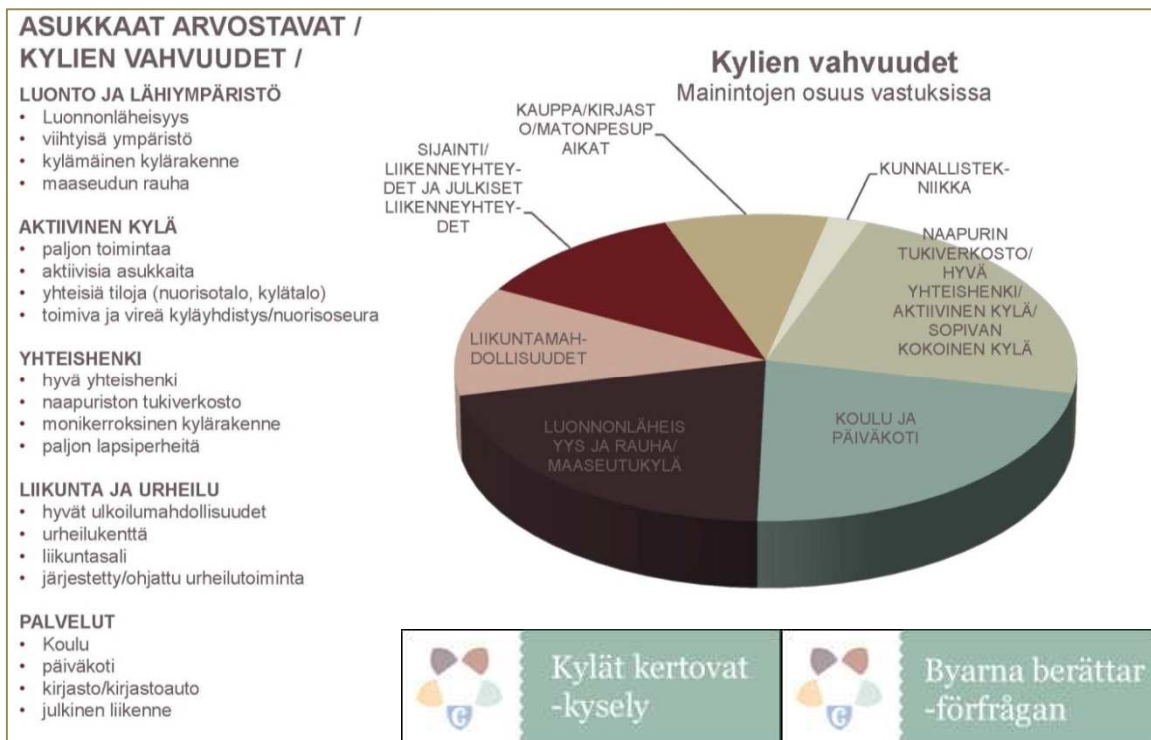
- Kevyen liikenteen väyliä pitäisi rakentaa.
- Koulu säilytettävä.
- Hiihtolatuja kyliin.
- Kylissä hyvät kehittämisen edellytykset.
- Kaikkia Porvoon kyliä pitäisi voida kehittää niin että kylissä voidaan asua. Myös yritystoiminnan edellytyksiä tulisi edistää.
- Lisää rakennuslupia.
- Rakennuslupia tulisi myöntää siten, että sukulaiset voisivat asua lähellä toisiaan.
- Kunnan viemäriverkostoa myös kyliin.
- Nopea nettiyhteys on tärkeä.
- Skeittipuisto Hinthaaraan (kansalaisaloite, noin 80 allekirjoittajaa).
- Kyläläisten ja kaupungin pitäisi yhdessä tehdä töitä kylien kehittämiseksi.

Kuva 5. Kylät kertovat terveisiä päättäjille. Oikealla on 22.3.2012 jätetty kansalaisaloite (noin 80 allekirjoittajaa) skeittipuiston rakentamiseksi Hinthaaraan.

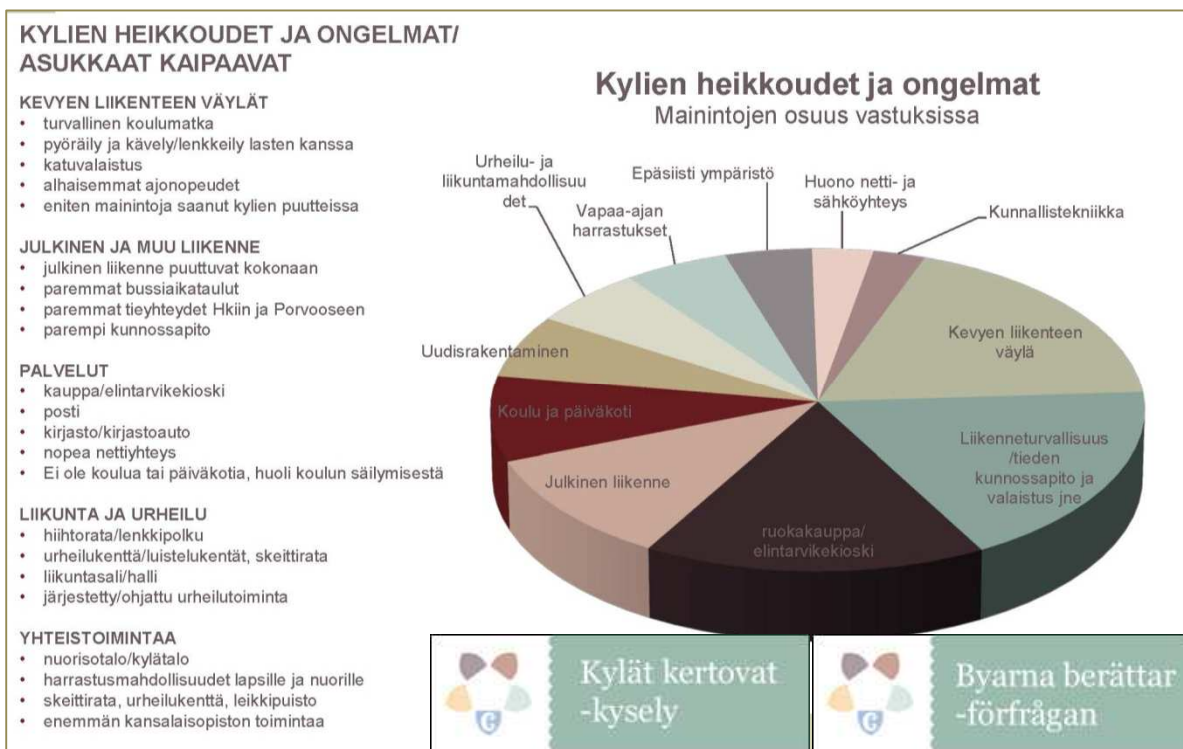
Asukkailla oli mahdollisuus myös vastata kaupungin internetsivustolla ”Kylät kertovat” -kyselyyn. Vastauksia saatiin yhteensä 148 kpl. Kyselystä saatiin arvokasta tietoa 22 kylästä. Vastajaat olivat keskimäärin asuneet kylässä melko kauan, joten heille on hyvä kokemus ja näkemys kylien kehittämistarpeista. Naiset (68%) vastasivat kyselyyn miehiä (32%) innokkaammin. Nuorisoa tämä kysely ei kovin paljoa kiinnostanut. Eniten vastauksia tuli Kerkkoosta, 42 kpl. Suhteessa väkilukuun eniten vastauksia tuli Kaarenkylästä ja toiseksi eniten Kerkkoosta.

Kyselyn tulosten mukaan kylien vahvuuksia ovat erityisesti kylän hyvä yhteishenki ja aktiivisuus, kylän koulu- ja päiväkotit sekä kylän luonnonläheisyys, rauha sekä maaseutumaisuus. Kylien heikkoudeksi ja ongelmaksi koettiin erityisesti liikenteeseen liittyvät ongelmat. Kevyen liikenteen väylän puuttuminen sai eniten mainintoja kylien heikkouksissa. Toiseksi eniten mainintoja sai liikenneturvallisuus ja teiden kunnossapito

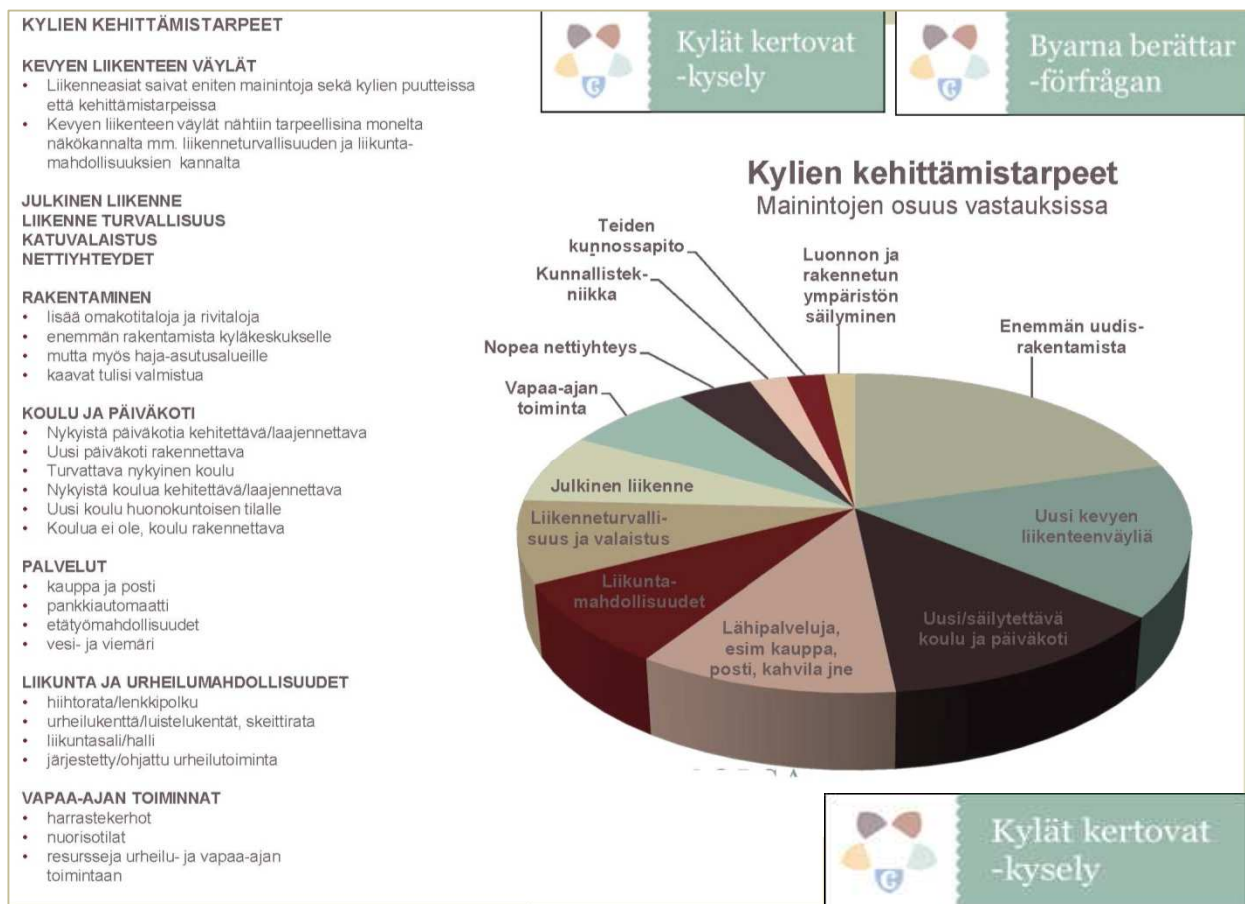
ja valaistuksen puute. Myös julkisen liikenteen puuttuminen tai vähäinen määrä vuoroja sai mainintoja. Ruokakauppaa tai elintarvikekioski toivottiin, ja mm. Kuninkaanporttiin toivottiin kauppaa.

Kuva 6. Kylät kertovat –kyselyyn vastanneiden mielestä kylien vahvuuksia ovat erityisesti kylän hyvä yhteishenki ja aktiivisuus, kylän koulu- ja päiväkoti sekä kylän luonnonläheisyys, rauha sekä maaseutumaisuus.

Kuva 7. Selkeästi suurimmaksi kylien heikkoudeksi ja ongelmaksi koettiin vastaajien mukaan liikenteeseen liittyvät ongelmat.

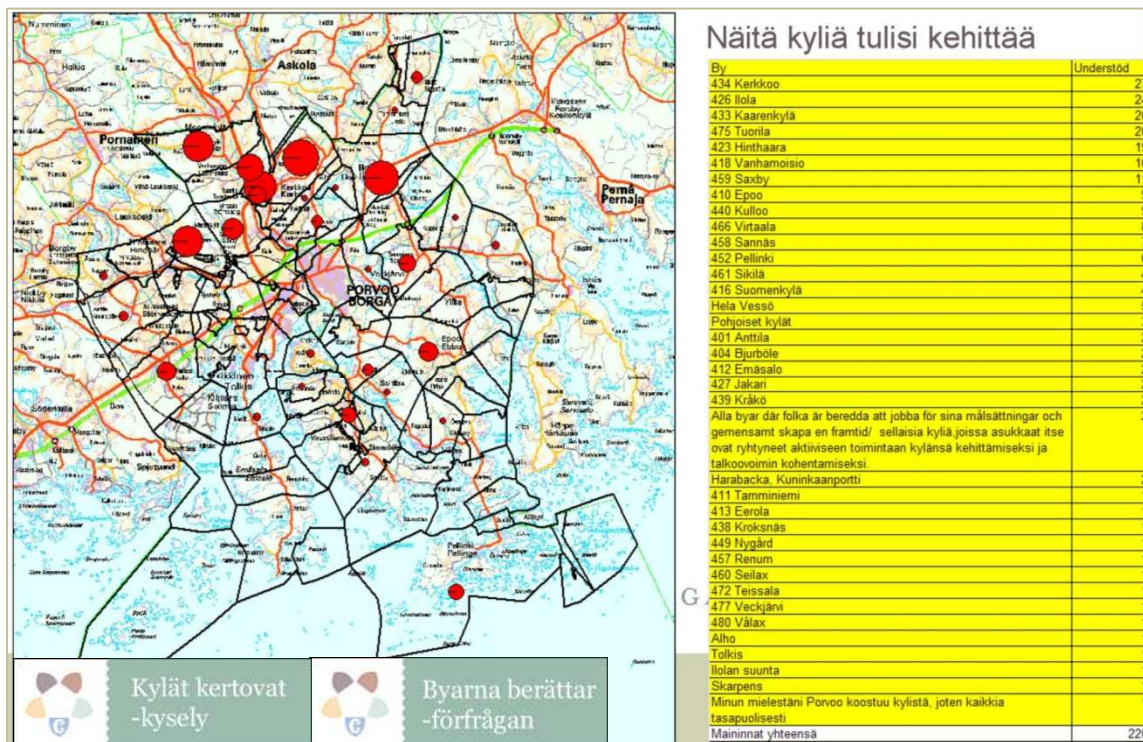

Kuva 8. Eniten mainintoja kylien kehittämistarpeissa saivat liikenneasiat. Kolmasosa vastaajista toivoi enemmän uudisrakentamista kyliin.

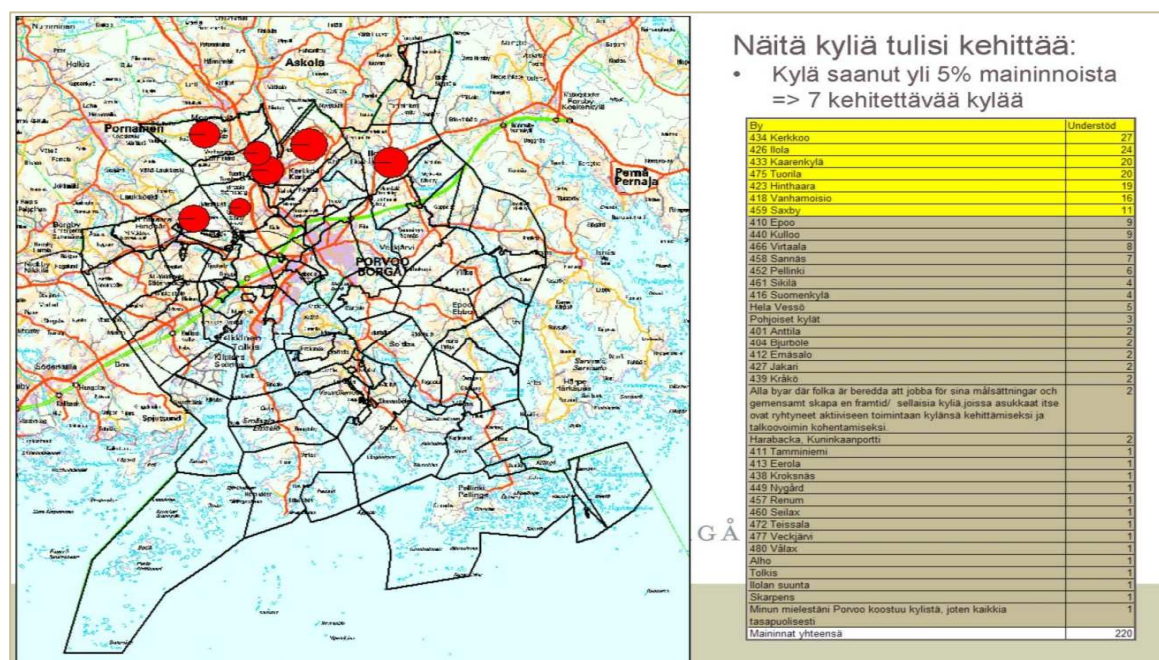
Ylivoimaisesti eniten mainintoja kylien kehittämistarpeissa saivat liikenneasiat ja erityisesti kevyen liikenteen väylät. Kevyen liikenteen väylät ovat tarpeellisia vastaajien mukaan monelta näkökannalta mm. liikenneturvallisuuden ja liikuntamahdollisuuksien kannalta. Vastaajista kolmasosa toivoi enemmän uudisrakentamista kyliin. Noin viidesosa vastaajista halusi koulun ja/tai päiväkodin säilyvän kylässä ja lisäksi näitä palveluja tulisi kehittää edelleen. Noin viidesosa vastaajista toivoi liikuntamahdollisuuksien parantamista ja/tai vapaa-ajan toiminnan lisäämistä kylissä.

Mitä kyliä kunnan tulisi kehittää? Tähän kysymykseen vastauksena mainittiin 31 kylää nimeltä. Lisäksi kaksi vastaajaa halusi, että kunnan tulisi kehittää kaikkia niitä kyliä, joissa asukkaat ovat aktiivisia ja toimivat itse kylän kehittämisen puolesta. Yksi vastaaja halusi, että kaikkia kyliä on kehitettävä. Jos kyselyn tuloksia tarkastellaan niin, että kylä on saanut 5 % tai enemmän mainintoja kaikista vastauksista, kehitettäviä kyliä on 7 kpl: Hintaara, Saksala, Tuorila, Kaarenkylä ja Vanhamoisio, Kerkkoo sekä Ilola.

Kylät kertovat kyselyn vastaukset on koottu erilliselle liitteelle (liite 2). Kylärakenneohjelmatyöstä on tiedotettu työn kuluessa ja materiaali on ollut asukkaiden nähtävillä kaupungin kotisivuilla. Kotisivuille on liitetty myös kyläyhdistysten ja nuorisoseurojen Kylät kertovat -puheenvuorot.

Kuva 9. Kylät kertovat -kyselyssä vastaajat halusivat, että kunta kehittäisi 31 nimeltä mainittua kylää. Kartalla punaisen ympyrän koko kuvaa kylän saamaa kannatusta kyselyssä.

Kuva 10: Kylät kertovat -kyselyssä 5% tai enemmän mainintoja kehitettävänä kylänä saivat Hinthaaara, Sak-sala, Tuonila, Kaarenkylä ja Vanhamoisio, Kerkkoo sekä Ilola.

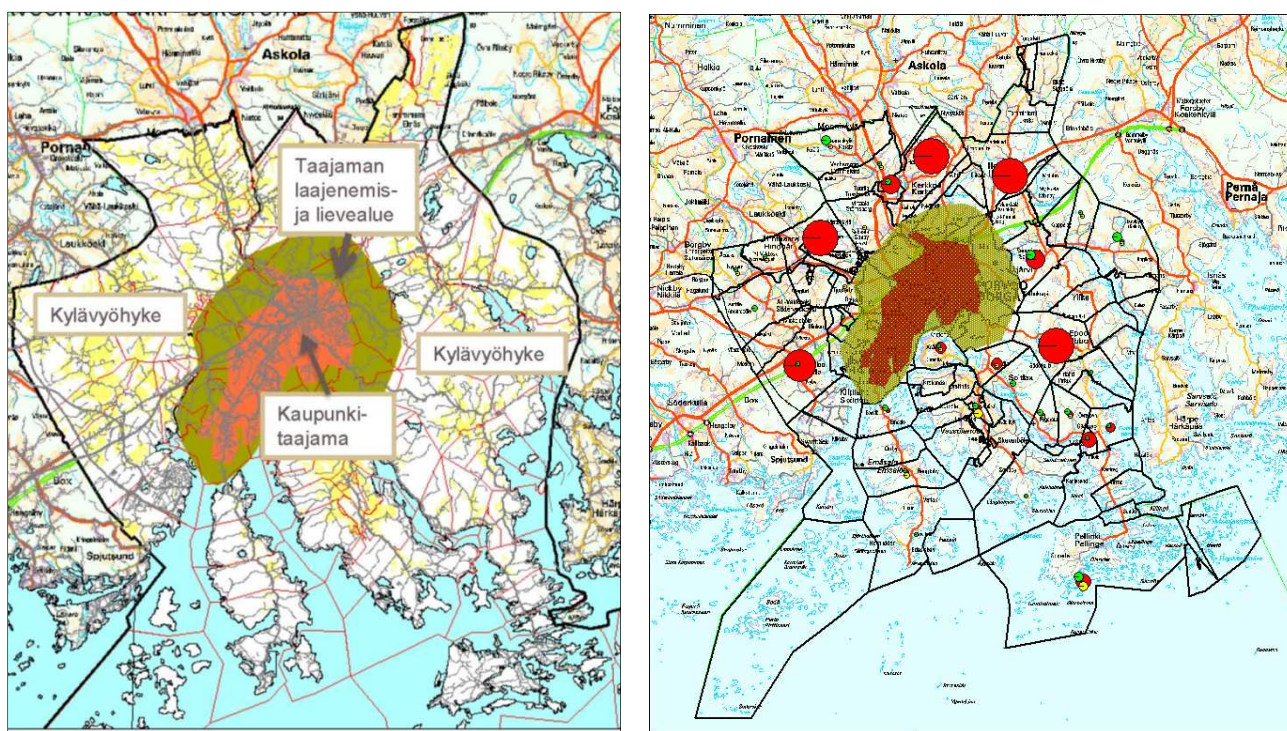
Kylätyöpajoissa suunniteltiin kylärakennetta

Kylärakennetyö on edennyt valtuuston työpajatyöskentelyn avulla. Asukkaiden esiin nostamat kylien hyvät ja huonot puolet sekä kehittämisehdotukset olivat luottamushenkilöiden kylätyöpajojen tehtävien pohjalla. Ensimmäisessä työpaljassa maaliskuussa 2012 käsiteltiin kylärakennetyön lähtökohtia ja tuotettiin 4 alustavaa kylärakenteen kehittämisvaihtoehtoa ns. kyläpelin avulla. Työpaljassa luottamushenkilöt määrittivät myös, mitä tarkoitetaan kylän kehittämisellä, mitkä kylät ovat tarkastelussa mukana ja mikä on kylärakennetyön aikatahtäin.

Toisessa kylätyöpaljassa elokuussa 2012 muodostettiin tavoitteita kylien kehittämiselle, määriteltiin hyvä kyläympäristö ja jatkettiin kylärakennevaihtoehtojen laatimista. Kyläpelin avulla tuotettiin paljassa jälleen 4 uutta kylien kehittämisvaihtoehtoa. Tämän jälkeen luottamushenkilöiden ideoimat kahdeksan erilaista kylärakennemallia sekä asukkaiden kyläkyselyssä viestittämät kehittämisspainotukset yhdistettiin kuudeksi erilaiseksi kylärakennemalliksi, joiden vaikutukset arvioitiin. Vaikutusten arviointi valmistui keväällä 2013.

Kolmannessa kylätyöpaljassa tarkasteltiin vaikutusten arvioinnin tuloksia. Työpaljassa arvoitettiin vertailutekijöitä ja arvioitiin yksittäisten kylärakennemallien hyviä ja huonoja puolia. Työpaljassa rakennettiin myös kolmannen kerran kylärakenteen malleja kyläpelin avulla.

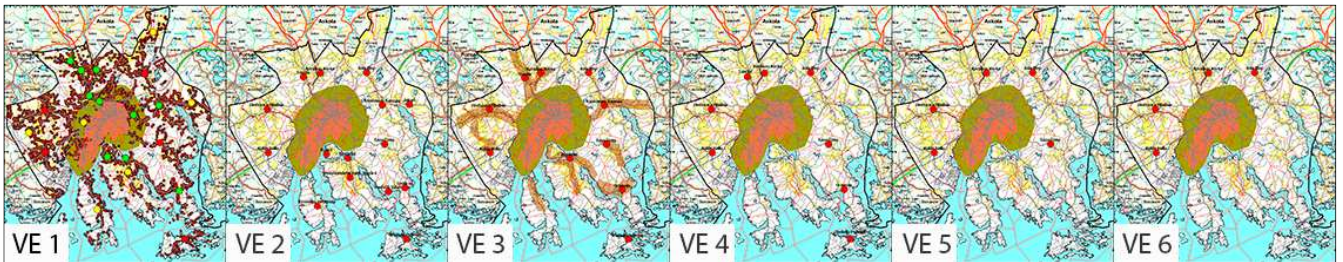
Kylätyöpaljojen tulokset on koottu erilliselle liitteelle (Liite 3. Kylätyöpalja I, II ja III, ryhmätyöt, yhteenveto).

Kuva 11. Ensimmäisessä kylätyöpaljassa rajattiin kaupunkitaajama lievealueineen pois kylätarkastelusta (vasemmanpuoleinen kuva). Oikeanpuoleisessa kuvassa on yhteenveto I-III työpaljoissa tuotetuista kylärakenteen malleista. Ympyrän koko kuvaa kylän saamaa kannatusta kehitettäväksi kyläksi. Punaisella on merkitty kehitettävät kylät, vihreät ja keltaiset ympyrät kuvaavat kylän kehittämistä pienemmin toimenpitein. Kullo, Hintaara, Kerkkoo, Ilola ja Epoo nousevat selkeästi esille kehitettävänä kylinä.

3. KYLÄRAKENNEVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Luottamushenkilöiden kylätyöpajoissa ideoimat kahdeksan erilaista kylärakennemallia ja asukkaiden kyläkyselyssä viestittämät kehittämispainotukset yhdistettiin kuudeksi erilaiseksi kylärakennemalliksi, joiden vaikutuksia arvioitiin. Vaikutusten arviointi valmistui keväällä 2013 ja arvioinnin laativat FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy ja Strafica Oy yhdessä kaupungin toimeksiannosta (raportti erillisenä liitteenä).

Kuva 12. Vaikutusten arvioinnissa mukana olleet kylärakennevaihtoehdot: VE 1 *Nykyinen kehitys jatkuu*, VE 2 *15 kehitettävää kylää*, VE 3 *Nauhakylät ja 10 keskuskylää/palvelukylää*, VE 4 *8 kehitettävää kylää*, VE 4 5 *kehitettävää kylää* ja VE 6 *4 kehitettävää kylää*.

Arvioinnissa tutkittiin eri vaihtoehtojen vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen, asukkaiden elinoloihin, liikenteeseen ja liikkumiseen, palveluihin, kuntatalouteen, ilmastoon (energia- ja päästövaikutukset), maisemaan, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä elinkeinoelämään. Aikatahtain tarkastelussa oli vuosi 2030.

Kaikkia kylärakennemalleja on arvioitu saman väestönkehitysarvion pohjalta. Kunkin mallin toimivuutta ja vaikutuksia arvioitiin kolmen erilaisen väestönkasvun suuntautumisvaihtoehdon kannalta. Minkälaisia vaikutuksia syntyy, jos kaupungin väestönkasvu suuntautuu pääosin kaupunkitaajamaan, jos kylien väestönkasvuprosentti on selkeästi kaupunkitaajamaa suurempi tai jos kylissä ja kaupunkitaajamassa on samanlainen väestönkasvuprosentti.

Kuva 13. Vasemmalla kylärakennevaihtoehtojen vertailussa käytetty arviointiasteikko ja oikealla väestönkasvun painottomista kuvaava asteikko

Vaikutusten arvioinnin mukaan Porvoon kaupunkia kannattaa jatkossa kehittää niin, että väestönkasvu ohjataan hallitusti kaupunkitaajamaan ja kehitettäviin kyliin. **Kaupunkitaajaman vahvistaminen** on kaupungin kokonaisuutta ajatellen kyläalueille painottumista edullisempi strategia. Elinvoimainen kaupunkitaajama ja seudullinen keskus on myös ympäröivien kylien kehitykselle etu. Vaikutusten arvioinnin mukaan kaupunkitaajaman kehittämiseksi on myös vahvat perusteet kuntatalouden, elinkeinoelämän ja asukkaiden elinolojen näkökulmasta.

Vaikutusten arvioinnin mukaan palvelukylien tulisi olla kooltaan ja asukaspohjaltaan riittävän suuria ollakseen elinkelpoisia. Kyläkeskusten välille tulisi jättää myös rauhallisemman kehityksen alueita. Parhaat ainekset Porvoon alueen kylärakenteen jatkokehittämiseksi tarjoavat vaihtoehdot, jossa kehitettäviä kyliä on viidestä kahdeksaan kappaletta. Myös näiden palvelukyliä kehittäminen edellytykset ja tavoitteet voivat erota toisistaan siten, että kullekin palvelukylälle määritellään oma kehityspolkuunsa.

	Alue- ja yhdyskunta rakenne	Maisema, luonto, kulttuuriympäristö	Liikenne ja liikkuminen	Ilmasto	Elinkeino elämä	Kauppa	Palvelut	Kuntatalous	Asukkaiden elinolot	Yhteenveto
VE 1. Nykyinen kehitys jatkuu	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
VE 2. 15 kylää	2	3	2	1	3	2	2	2	2	2
VE 3. Nauhakylät ja 10 kylää	2	1	2	2	3	3	2	2	1	2
VE 4. 8 kylää	4	5	3	2	5	2	3	3	4	4
VE 5. 5 kylää	4	3	4	3	4	4	5	4	4	4
VE 6. 4 kylää	3	3	5	3	4	5	4	5	3	3
taajama-painotus	++	+	++	++	++	++	++	++	+	++
sama kasvu	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-
kyläpainotus	--	--	--	--	--	-	--	--	-	--

Kuva 14. Vaikutusten arvioinnin yhteenveto. Parhaat ainekset valittavan kylärakenteen jatkokehittämiseksi antavat vaihtoehdot, joissa kehitettäviä kyliä on viidestä kahdeksaan kappaletta.

Eri ikäryhmien asukkaiden elinolojen kannalta oleellista on panostaminen kyläkeskuksiin sosiaalisina ja toiminnallisina ympäristöinä, joiden yhtenä tekijänä on palvelujen ylläpidon kannalta riittävä väestöpohja.

Liikenteen kannalta parhaat edellytykset kylien joukkoliikenteen, kyytien, kevytliikenteen yhteyksien sekä lähipalvelujen järjestämiselle tarjoavat ne vaihtoehdot, joissa kylien asukasmäärät ovat suurimmat ja ne sijaitsevat seudullisten tieyhteyksien varressa (VE 5 *Viisi kylää* ja VE6 *Neljä kylää*). **Maiseman näkökulmasta** rakentamisessa tulisi suosia jo kulttuurivaikutuksen piirissä olevia kyläalueita, joiden täydennysrakentaminen antaa parhaat edellytykset kulttuurimaiseman ja elinympäristön vaalimiselle ja kehittämiselle.

Kuntatalouden kannalta edullisin toimintalinja on kehityksen keskittäminen suurimpiin kyliin.

Kolmannessa työpajassa luottamushenkilöt arvottivat vertailutekijät ja painotettu arviointi yllä olevasta taulukosta tuotti lähes saman lopputuloksen: Paras vaihtoehto on VE 5 *Viisi kylää* ja toiseksi parhaat VE 4 *Kahdeksan kylää* ja VE 6 *Neljä kylää*. Työpajassa myös arvioitiin vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia, ja arvioinnissa tuli selkeästi esille: Nykyinen kehitys on kallis, hajanainen ja palvelujen tuottaminen on vaikeaa ja siihen halutaan muutosta, mutta neljä kehitettävää kylää on liian vähän.

4. KAUPUNGIN STRATEGIA JA KYLÄT

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 30.10.2013 Porvoon kaupungin strategian 2013–2017. Strategisia päämääriä on neljä: talouden tervehdyttäminen, asukkaiden hyvinvointierojen kaventaminen, osallistumismahdollisuuksien lisääminen sekä kaupungin kilpailukyvyyn ja kestävän kehityksen varmistaminen.

Kuva 15: Kaupungin strategiset päämäärät ja tavoitteet.

Talouden tervehdyttäminen jatkuu

- Parannamme tuottavuutta. Toteutamme toimivan ja kustannustehokkaan palveluverkon. Henkilökuntamme henkilötöyvuosien määrä ei kasva.
- Pidämme verotuksen kilpailukykyisellä tasolla, mutta joudumme myös korottamaan veroja.
- Otamme uutta velkaa harkiten. Kaupungin velkamäärä lisääntyy enintään 20 miljoonalla eurolla vuoteen 2017 mennessä. Uutta velkaa otetaan vain lisätuloja tuottaviin tai palvelutuotannon kustannuksia vähentäviin hankkeisiin. Velkaa ei oteta käyttötalousmenoihin.
- Käytämme investointeihin noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Tavoitteenamme on vähintään 15 miljoonan euron vuosikate.

Asukkaiden hyvinvointierot kaventuvat

- Kohennamme palveluita erityisesti niille asukasryhmille, jotka ovat syrjäytymisvaarassa.
- Kohennamme työttömien toimintakykyä ja vähennämme hyvinvoinnin alueellisia eroja. Lähiöiden kehittäminen aloitetaan Gammelbackasta.
- Ehkäisemme nuorten syrjäytymistä.
- Tuemme lapsiperheitä elämän taitekohdissa. Kehitämme perhetyötä ja muita ennaltaehkäiseviä palveluita.
- Kehitämme ikäihmisten toimintakykyä ja kotona asumisen mahdollisuuksia.
- Panostamme kulttuuriin.

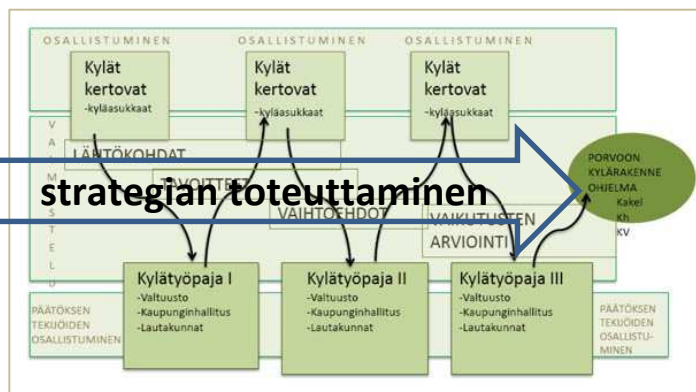
Asukkaiden osallistumismahdollisuudet lisääntyvät

- Kannustamme nuoria osallistumaan ja käyttämään äänioikeuttaan.
- Kehitämme kaupungin palveluita yhdessä asiakkaiden kanssa jo palveluiden suunnitteluvaiheessa.
- Tuemme asukkaiden omaehtoista toimintaa, vertaistukiryhmiä ja kolmatta sektoria tuomalla eri toimijat lähemmäs toisiaan. Yhteistyömahdollisuuksia lisätään erityisesti välittämällä tietoa ja koordinoimalla toimintaa.

Kilpailukykyinen ja kestävä kaupunki

- Väkilukumme kasvaa edelleen selvästi.
- Edistämme elinkeinoelämän kilpailukykyä maapolitiikalla, kaavoituksella ja tonttien tarjonnalla. Yritysten syntymistä ja kehittymistä tuetaan myös neuvontapalveluilla ja kehittämissankkeilla.
- Porvoon elinkeinoelämän kehittämisen painopistealueita ovat ympäristöliiketoiminta, matkailu ja kulttuuri sekä palvelualue.
- Turvaamme yritysten ja julkisen sektorin mahdollisuudet rekrytoida osaavaa työvoimaa. Varmistamme alueen työvoimatarvetta vastaavat ammatillisen koulutuksen palvelut.
- Tiivistämme kaupunkirakennetta ja toteutamme energiatehokkaita, viihtyisiä, turvallisia, terveellisiä ja esteettömiä asuinalueita. Vähintään 75 prosenttia uusista omakotitaloista rakennetaan kaava-alueille.
- Vähennämme kasvihuonepäästöjä ja pyrimme vesistöjen hyvään tilaan.

Asukkaiden arvostukset ja kehittämistarpeet, kylätyöpajojen tulokset ja vaikutusten arvioinnin tulokset on käyty läpi strategian toteuttamisen näkökulmasta. Uudessa strategiassa on selkeitä kylien kehittämistä ohjaavia tavoitteita: Kustannustehokkaan palveluverkon toteuttaminen, asukkaiden omaehtoisen toiminnan tukeminen, kaupunkirakenteen tiivistäminen, asutuksen ja palvelujen sijoittaminen maiseman, palvelujen, ympäristön kanssa järkevällä tavalla, vähintään 75 % uusista omakotitaloista rakennetaan kaava-alueelle, saaristo pidetään elinvoimaisena, kasvihuonekaasujen vähentäminen 80 prosentilla vuoteen 2030 mennessä jne. Kylärakennetyön viimeistely on tehty niin, että valitut kylien kehittämisen linjaukset toteutuvat uutta strategiaa.

Kuva 16. Kaupungin strategia ohjaa myös kylien kehittämistä.

5. KYLÄRAKENTTEEN KEHITTÄMISEN LINJAUKSET

Ensimmäisessä kylätyöpajassa määriteltiin kylän kehittäminen mm. seuraavasti:

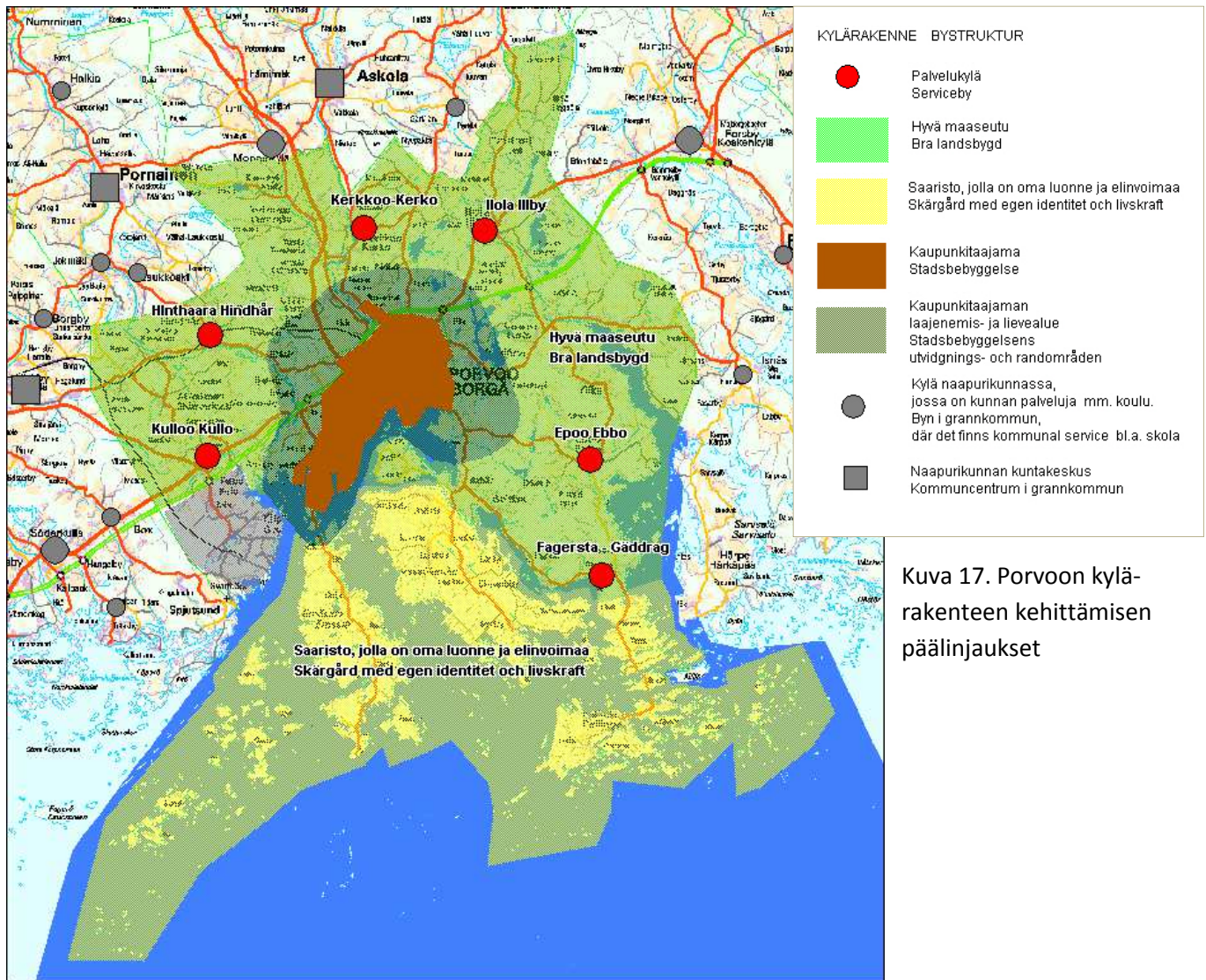
”Kylässä on riittävät peruspalvelut, kylässä kaavoitetaan (asemakaava tai osayleiskaava), kylässä on vesi- ja viemärihuolto, kylässä on elävä kolmas sektori, kylässä on toimiva joukkoliikenne”.

Osa kyläasukkaista toivoi, että lähes kaikkia Porvoon kyliä kehitettäisiin. Kaupungin resurssit eivät tähän riitä eikä voimavarojen hajottaminen ole myöskään kylien etujen mukaista. Sen sijaan kylien kehittämisen linjaukset voidaan tehdä niin, että kaupungin edellytykset ja resurssit tarttua asukkaiden esittämiin kehittämistarpeisiin paranevat ja kylien hyviä puolia ja vahvuuksia voidaan säilyttää.

Porvoon väkiluku kasvaa vuoteen 2030 mennessä selvästi ja kasvun hallittu ohjaaminen tuo merkittävää etua koko kaupungin kehitykselle. Kaupungin käytettävissä olevia keinoja kylärakenteen kehittämiseksi ovat mm. yleis- ja asemakaavoitus, maapolitiikka (esim. kaupungin tontinmyynti), rakennusjärjestyksen määräykset, maankäyttö- ja rakennuslain mukainen lupaharkinta (poikkeamispäätökset ja suunnittelutarveratkaisut) sekä kaupungin palveluiden tuotantotapa ja palveluverkko.

Palvelukylät, hyvä maaseutu ja saaristo, jossa on elinvoimaa

- Kyliä kehitetään kylämaisesti maatalouden toimintaedellytyksiä, luonnonympäristöä ja kylämaise-
maa kunnioittaen.
- Elinvoimainen kaupunkitaajama, joka ylläpitää asemansa seudullisena keskuksena on myös ympä-
röivien kylien kehitykselle etu. Väestönkasvusta aiempaa suurempi osuus ohjataan kaupunkitaaja-
maan.
- Kylärakenteen kehittäminen ei nosta kaupungin kustannuksia.
- Kaupunki panostaa suurimpiin kyläkeskuksiin, joissa on riittävä väestöpohja palvelujen ylläpitä-
miseksi ja kehittämiseksi. Näitä kehitettävät kyliä kutsutaan tässä palvelukyliksi.
- Palvelukyliä ovat Kulloo, Hinthaara, Kerkkoo, Ilola ja Epoo sekä Fagersta –Gäddrag kyläkeskittymä.
Kussakin palvelukylässä on omanlaisensa kasvu- ja kehittämisen tahtinsa. Kaupunki keskittää kylis-
sä tarjottavia palveluja pääsääntöisesti palvelukyliin.
- Kaupunki sitoutuu palvelukylissä kylän kehittämiseen, mutta yksittäisistä palveluista, palvelun säi-
lyttämisestä tai kehittämisestä ja muista toimenpiteistä sekä niiden sisällöstä päätetään aina erik-
seen.
- Palvelukyliä ympäröi hyvä maaseutu ja saaristo, jossa on elinvoimaa. Kaupunki järjestää näillä alu-
eilla liikkuvia palveluja sekä virkistyspalveluja kylien ja koko kaupungin asukkaille.
- Kaupungin palveluverkon kehittämisessä otetaan huomioon kylien kehittämisen linjaukset.
- Kyliin suuntautuva uusi asutus pyritään ohjaamaan palvelukyliin. Uudisrakentamista ohjataan niin,
että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti, olemassa olevan kyläasutuksen läheisyyteen.
- Kylissä voi useampi sukupolvi asua samassa pihapiirissä.
- Kylien asukkaat ovat aktiivisia ja yhteisöllisiä ja järjestävät omaehtoisesti toimintaa kylissä. Asukkai-
den omaehtoista toimintaa kylissä tuetaan antamalla pieniä avustuksia aktiivisille kyläyhdistyksille
tai kylässä toimintaa järjestäville muille aktiivisille yhdistyksille.

PORVOON KYLÄRAKENTEEN KEHITTÄMISEN PÄÄLINJAUKSET

Kaupunkitaajama ja sen laajenemisalueet ja lievealueet:

- Väestönkasvusta aiempaa suurempi osuus ohjataan kaupunkitaajamaan.
- Kaupunkirakenne eheytyy ja tiivistyy. Laajenemis- ja lievealueille varaudutaan kaupungin tuleviin kasvutarpeisiin, ja eikä alueelle suunnata haja-asutusmaista asutusta.

Palvelukylät

- Kaupunki tarjoaa palvelukylissä lähipalveluja.
- Väestönkasvu kylissä ohjataan suurelta osin palvelukyliin.
- Palvelukylissä on oma kasvu- ja kehittämisen tahtinsa kussakin.

Hyvä maaseutu ja rauhallisesti kehittyvät alueet palvelukyliä ympärillä

- Kaupunki tarjoaa liikkuvia palveluja ja virkistyspalveluja kylien ja koko kaupungin asukkaille.

Saaristoalue – oma luonne ja elinvoimaa

- Saariston elinvoimaisuudesta pidetään huolta niin, että saaristo pysyy elävänä. Kaupunki tarjoaa liikkuvia palveluja saaristoon. Saaristossa pidetään myös yllä virkistyspalveluja koko kaupungin asukkaille.

Kaavoitusta suunnataan palvelukyliin ja saaristoon

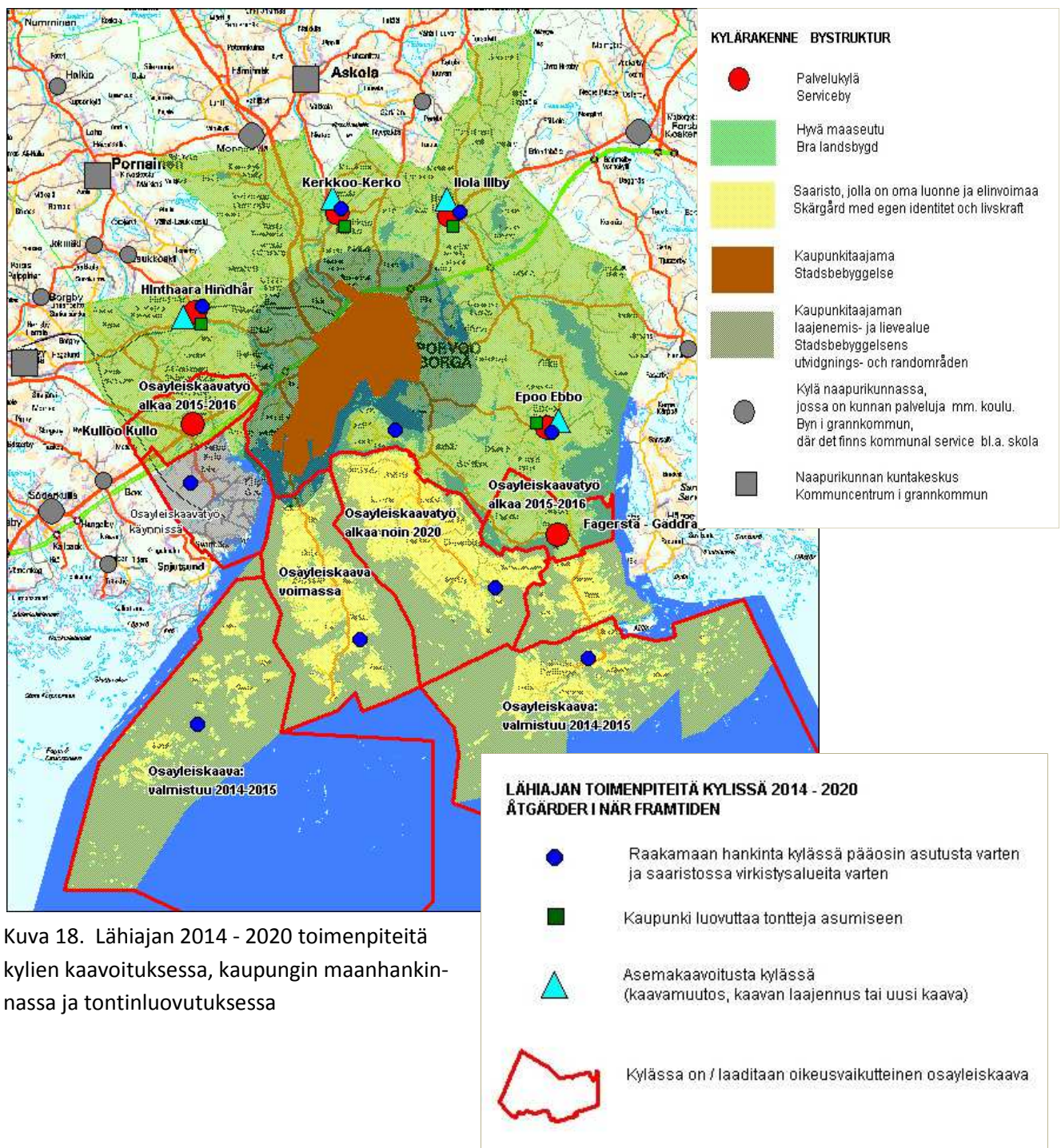
Koko kylärakennetyö käynnistyi vuonna 2012, koska voimassa ollut kaupunginvaltuuston strategia edellytti, että Porvoon haja-asutusalueiden kaavoitusta tehostetaan ja kaavoitus keskitetään määriteltyihin kyläkeskuksiin. Kylärakennetarkastelun perusteella kaavoitusta suunnataan palvelukyliin ja saaristoon. Seuraavassa on lähiajan 2014 - 2020 toimenpiteet kaavoituksessa ja maapolitiikassa. Tarkempi ajoitus toimenpiteille päätetään vuosittain toimintasuunnitelmien yhteydessä.

Hinthaarassa, Kerkkossa ja Epoossa on asemakaavaa ja näissä kylissä on myös kaupungin maanomistusta. Näitä jo suhteellisen tiiviitä palvelukyliä voidaan parhaiten kehittää asemakaavoituksella: voimassa olevissa asemakaavoissa on muutostarpeita ja asemakaava-alueita voidaan myös laajentaa. Ilolassa kaupunki omistaa maata hyvin keskeiseltä paikalta, mutta tontinmyynti alueelta ei onnistu ilman asemakaavaa. Myös Ilolan keskusta laaditaan asemakaavaa. Näistä neljästä palvelukylästä kaupunki pyrkii hankkimaan lisää raakamaata tontinluovutuksen varmistamiseksi myös jatkossa. Virkistysalueita varten kaupunki tutkii mahdollisuuksia hankkia alueita saaristosta.

Kulloon kylää kehitetään osayleiskaavoituksella. Kulloon kylämäistä kehittämistä rajoittavat vilkkaasti liikennöidyt tiet (moottoritie, Helsingintie, Öljytie), liikenteen melu, Kilpilahden suojavyöhykkeet, pohjavesialue jne. Suuret liikenneväylät jakavat kylän moneen osaan. Moottoritien eteläpuolisilla alueilla on käynnissä vanhan Sköldvikin osayleiskaavan tarkistaminen, jossa tärkeimpiä tutkittavia asioita ovat Kilpilahden teollisuusalueen tarpeet, suojavyöhykkeet ja yritystoiminnan kehittäminen ja liikenne. Moottoritien pohjoispuolelle laadittavalla osayleiskaavalla voidaan tutkia Kulloon kyläkeskuksen tuntumassa mahdollisuuksia kyläasutuksen laajentamiseen niin, etteivät liikenteen haitat estä rakentamista ja syntyy samalla viihtyisää kyläympäristöä. Osayleiskaava-alueeseen otetaan mukaan myös Mickelsbölen kylä, joka sijaitsee lähimmillään vain kilometrin päässä Kulloon sivistyskeskuksesta. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena, ja osayleiskaavan tarkkuustaso määrittyy yleiskaavaprosessissa.

Fagersta-Gäddrag – kyläkeskittymää kehitetään myös osayleiskaavoituksella. Fagersta, Voolahti, Grännes ja Gäddrag ovat pinta-alaltaan pieniä rannikon kyliä, joiden tiiviimpi kyläasutus on käytännössä kasvanut yhteen. Grännesissä on ruotsinkielinen koulu, vesijohto on kaikissa kylissä valmiina ja runkoviemäriä parhailaan rakennetaan, työpaikkojakin on sekä aktiivisia kyläasukkaita. Oikeusvaikutteisen, suoraan rakentamista ohjaavan osayleiskaavan laatimisella voidaan hyvin edesauttaa ja ohjata palvelukylän kehittymistä. Osayleiskaavassa tutkitaan myös mahdollisuus muuttaa loma-asutus ympärivuotiseksi asutukseksi. Palvelukylässä tähän olisi hyvät edellytykset.

Maaseutualueilla kylärakenteen kehittämisen linjauksia voidaan toteuttaa myös rakennuslupaharkinnan ja rakennusjärjestyksen määräysten avulla. Poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisuissa lupamenettelyä säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki. Lupamenettelyssä tarkastellaan, täyttyvätkö laissa mainitut erityiset edellytykset luvan myöntämiselle. Suunnittelutarveluvan myöntämisen erityisenä edellytyksenä asemakaava-alueen ulkopuolella on, että rakentaminen ei aiheuta haittaa kaavoitukselle, kaavoituksen toteuttamiselle tai alueen muulle järjestämiselle eikä aiheuta haitallista yhdyskuntakehitystä ja lisäksi rakentaminen on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta luonnon- ja kulttuuriympäristön arvojen ja virkistystarpeiden turvaamista. Kylärakenteen kehittämisen linjaukset helpottavat osaltaan lupamenettelyssä tehtävää arviointia luvan erityisten edellytysten olemassaolosta.

Kuva 18. Lähiajan 2014 - 2020 toimenpiteitä kylien kaavoituksessa, kaupungin maanhankinnassa ja tontinluovutuksessa

Porvoon rakennusjärjestys on vuodelta 2007 ja rakennusjärjestyksen tarkistaminen on lähivuosina ajankohtaista. Rakennusjärjestystä uusittaessa otetaan huomioon kylärakenteen kehittämisen linjaukset. Esimerkiksi suunnittelutarvealueiden määrääminen ja haja-asutusalueelle sijoittuvan rakennuspaikan pinta-ala ovat määräyksiä, joiden avulla voidaan ohjata asutuksen suuntautumista. Rakennusjärjestyksen tarkistamisessa tulee myös tutkia, miten määräyksillä tuetaan useamman sukupolven asumista samassa pihapiirissä. Tavoitteena on, että **rakennusjärjestyksen tarkistamistyö käynnistyy 2015** ja tarkistettut määräykset tukevat kylien kehittämisperiaatteiden toteuttamista.

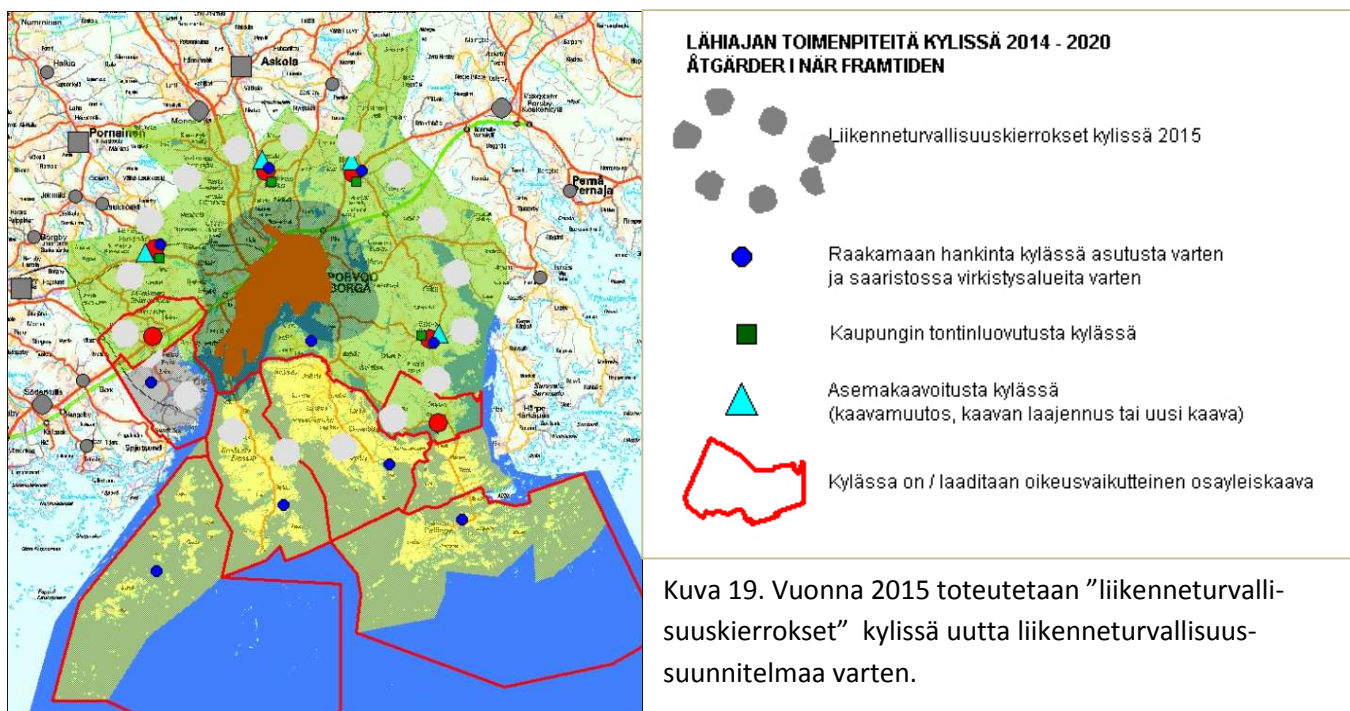
Liikennekysymyksiin pitää vielä paneutua

Ylivoimaisesti eniten mainintoja kylien kehittämistarpeissa saivat liikenneasiat ja erityisesti uusia kevyen liikenteen väyliä toivottiin. Tällä hetkellä tiedossa olevat tarpeet ja toivomukset kylissä tarkoittaisivat yhteensä noin 150 kilometriä uutta kevyen liikenteen väylää, ja rakentamiskustannukset olisivat noin 38 - 45 milj. euroa ja lisäksi tulisivat kunnossapitokustannukset. Kaikkien toivomusten toteuttaminen ei ole mahdollista nykyisillä kunnan ja valtion resursseilla.

Kevyen liikenteen väylän rakentaminen valtion maantien varteen on lähtökohtaisesti valtion tehtävä. Uudenmaan ELY-keskus teki vuonna 2013 kevyen liikenteen väylien tarveselvityksen, jossa Uudenmaan alueen yli 500 hanketta arvioitiin niiden turvallisuusvaikutusten, liikennemäärien, koulujen ja muiden paikallisten tekijöiden suhteen. Arvioinnin tuloksena ELY-keskus aikoo osallistua jatkossa vain 28 hankkeen rahoitukseen koko Uudellamaalla, ja Porvoosta näiden joukossa on Myrskyläntien (maantie 1605) suuntainen kevyen liikenteen väylä välillä Lakkapolku - Papinjärventie (valtion osuus 50 %) sekä maantien 170 suuntaiset kevyen liikenteen väylät (Kulloo - Box sekä Tarmola - golf-kentän liittymä, valtion osuus 20 % kummassakin).

Kylätyöpaja II:ssa luottamushenkilöt pohtivat uusia keinoja tarttua asukkaiden esittämiin liikenneongelmiin. Liikenneturvallisuutta ja viihtyisyyttä kylissä voitaisiin parantaa alhaisilla ajonopeuksilla ja mahdollisesti katuvaloilla. Tarvittaisiin myös uudenlaisia, ”kevyitä” ja halvempia kevyen liikenteen väyläratkaisuja. Pohdinnassa olivat myös kokonaan uudenlaiset toteuttamistavat: kyläläiset toteuttavat kevyen liikenteen väylän yksityistieperiaatteella ja kunta avustaa väylien kunnossapitoa yksityistieavustuksista.

Selvää vastausta asukkaiden esittämiin toiveisiin ei löytynyt. Kylien liikenneongelmiin ja kehittämistarpeisiin tulee paneutua tarkemmin. Seuraavassa liikenneturvallisuussuunnitelmassa, jonka kaupunki laatii yhdessä ELY-keskuksen kanssa, paneudutaan erityisesti kylien haasteisiin. Tavoitteena on, että työ alkaa vuonna 2015 ja työn yhteydessä toteutetaan liikenneturvallisuuskierrokset kylissä

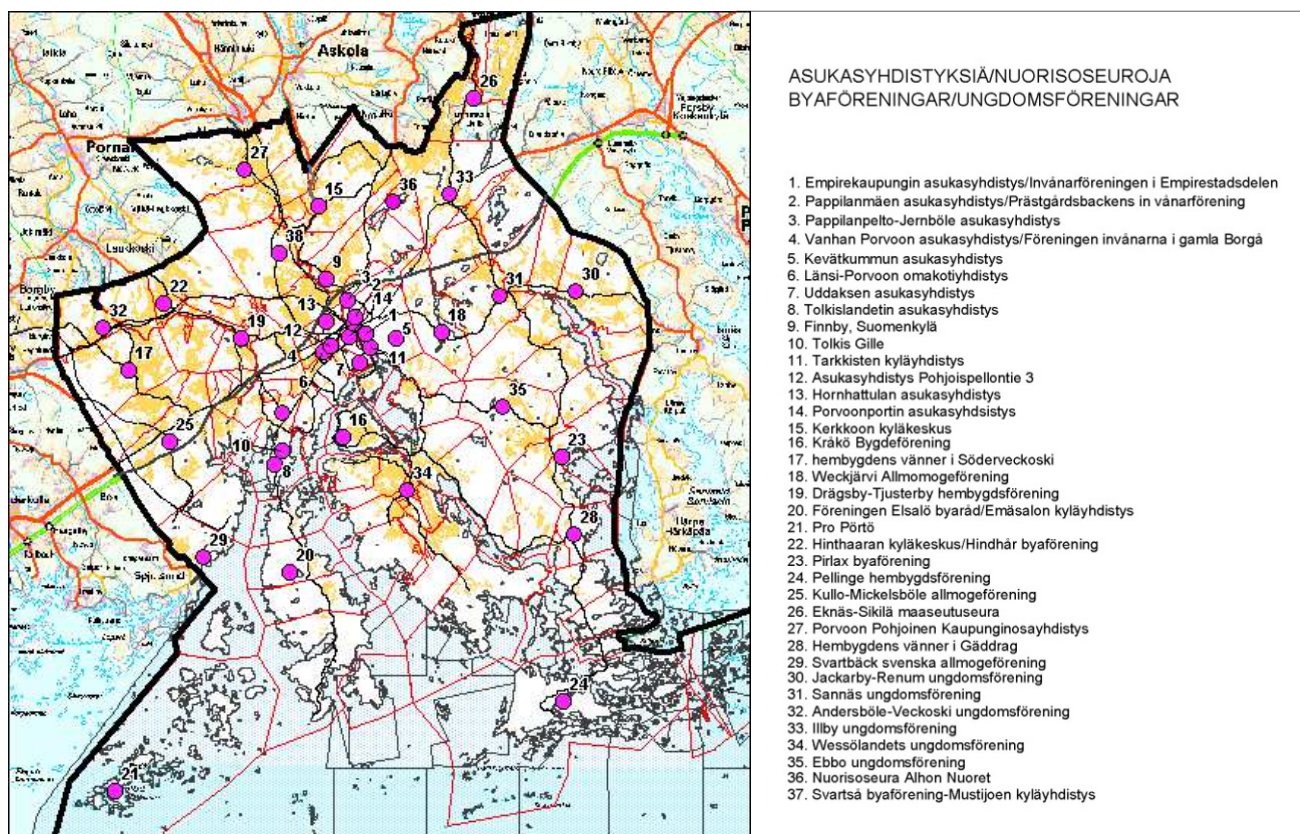

Kylien asukkaiden aktiivisuutta tuetaan

Kylien vahvuuksissa nousivat erityisesti esille kylien hyvä yhteishenki, yhteisöllisyys ja yhteinen toiminta. Kaupunki tukee kuluvalle valtuustokaudella asukkaiden omaehtoista toimintaa.

Kyliä asukkaiden aktiivisuutta tuetaan seuraavasti:

- Asukkaiden omaehtoista toimintaa kylissä tuetaan antamalla pieniä avustuksia aktiivisille kyläyhdistyksille tai kylässä toimintaa järjestäville muille aktiivisille yhdistyksille.
- Kaupungin tuki seurantalaille: ei automaattista vaan yhdistysten pitää osoittaa, että tilalla on aktiivista käyttöä, jotta sen olemassaoloa tuetaan.
- Avustusten ohella hankitaan yhdistyksiltä ja muilta toimijoilta vastikkeellisia palveluja. Vastikkeelliset palvelut voivat olla monenlaisia tapahtumia ja erilaista toimintaa, esim. liikuntapaikkojen kunnossapitoa ja valvontaa.
- Avustusten ja muun tuen suuntaaminen: Valituissa palvelukylissä tulisi löytyä vapaa-ajansektorin palveluja (kaupungin ja asukkaiden aktiivinen yhteistyö). Muiden kylien osalta erityisesti asukkaiden omaa aktiivisuutta tuetaan avustuksilla.

Kuva 20. Porvoossa toimii runsaassa 20 kylässä kyläyhdistys/asukasyhdistys tai nuorisoseura.

Yhteenveto toimenpiteistä

	Kehittämisperiaate	Kehittämisperiaate: väestö	Kaupungin palveluiden kehittämisperiaate	Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Kaupungin maanostomahdollisuudet tutkitaan	Osayleiskaavoitusta 2014-2020	Asema-kaava, uusi kaava, muutos tai kaavan laajennus 2014-2020	Rakennusjärjestyksen tarkistus, alkaa 2015	Vesihuoltopalvelut, tavoite tai tilanne tällä hetkellä, vesijohto- ja viemäri
Kylä									
Kulloo	Palvelukylä	Väkiluku kasvaa	Kaupunki tarjoaa lähipalveluja. Kaupungin palvelupisteet sijaitsevat palvelukylissä.	x	x	x		x	Vesi on, runkoviemärin toteutus 2016-2018
Hinthaara	Palvelukylä	Väkiluku kasvaa	Kaupunki tarjoaa lähipalveluja. Kaupungin palvelupisteet sijaitsevat palvelukylissä.	x	x		x	x	on
Kerkkoo	Palvelukylä	Väkiluku kasvaa	Kaupunki tarjoaa lähipalveluja. Kaupungin palvelupisteet sijaitsevat palvelukylissä.	x	x		x	x	on
Ilola	Palvelukylä	Väkiluku kasvaa	Kaupunki tarjoaa lähipalveluja. Kaupungin palvelupisteet sijaitsevat palvelukylissä.	x	x		x	x	on
Epoo	Palvelukylä	Väkiluku kasvaa	Kaupunki tarjoaa lähipalveluja. Kaupungin palvelupisteet sijaitsevat palvelukylissä.	x	x		x	x	on
Fagersta-Voolahti-Grannas-Gaddrag kyläkeskittymä	Palvelukylä	Väkiluku kasvaa	Kaupunki tarjoaa lähipalveluja. Kaupungin palvelupisteet sijaitsevat palvelukylissä.	x		x		x	Vesi on, runkoviemäri tekeillä
Saaristo	Elinvoimainen saaristo	Rauhallisen kehityksen alue	Liikkuvat palvelut. Koko kaupunkia palvelevia virkistyspalveluja.	x	x	x		x	Vesihuollon yleissuunnitelman mukaan
Muut kylät	Hyvä maaseutu	Rauhallisen kehityksen alue	Liikkuvat palvelut. Koko kaupunkia palvelevia virkistyspalveluja.	x				x	Vesihuollon yleissuunnitelman mukaan

Kaupunkitaajama	Elinvoimainen kaupunkitaajama ja seudullinen keskus. Väestönkasvusta aiempaa suurempi osuus ohjataan kaupunkitaajamaan
Lievealue	Varaudutaan kaupunkitaajaman laajenemiseen. Ei haja-asutusmaista rakentamista. Väestön määrä ei kasva.

Vaikutukset

Kylien kehittämisen linjauksilla ja valituilla toimenpiteillä yhdyskuntarakenteen hajaantuminen hidastuu ja rakenne alkaa täydentyä ja tiivistyä. Tämä parantaa kaupungin mahdollisuuksia järjestää kustannustehokas palveluverkko.

Kylissä väestönkehitys suunnataan pääasiassa kuuteen palvelukylään. Näissä kylissä on jo riittävä asukaspohja ja kaupungin järjestämiä palveluja (muun ohella koulu) sekä toimivat liikenneyhteydet. Koko kylävyöhykkeen nykyisistä asukkaista (11300 asukasta) noin 50 % (noin 5500 asukasta) asuu alle kolmen kilometrin säteellä palvelukylän keskustasta ja noin 70 % (noin 7800 asukasta) asuu alle viiden kilometrin säteellä palvelukylän keskustasta. Asukastiheyden kasvattaminen kyläkeskuksissa lisää näiden kylien elinvoimaa ja luo paremmat edellytykset kylän kehittämiseksi. Kaupungin lupaus kylän kehittämisestä ei kuitenkaan takaa, että nykyiset kaupungin tarjoamat palvelut säilyisivät kylässä vuoteen 2030 saakka. Yksittäisistä palveluista, palvelun säilyttämisestä tai kehittämisestä sisällöstä päätetään aina erikseen.

Uuden asutuksen suuntaaminen valittuihin palvelukyliin tukee Hinthäärän, Kulloon, Kerkkoon, Ilolan ja Epoon koulujen säilyttämistä/kehittämistä ja jonkin verran myös Kulloskolanin, Grännesskolanin ja Hindhårskolanin säilyttämistä/kehittämistä. Koulu- ja päiväkotiverkkoa selvitetään erillisillä selvityksillä.

Asutuksen suuntaamiseen palvelukyliin varmistaa, että nämä kylät ovat enimmäkseen riittävän suuria ylläpitämään paikallisia palveluja, ja palvelut ovat kyläkeskuksessa saavutettavissa kävellen ja pyörällä. Lasten ja nuorten näkökulmasta tämä luo hyvän mahdollisuuden luoda pieniä, turvallisia elinpiirejä jokapäiväiseen vapaa-ajanviettoon, itsenäiseen liikkumiseen ja ystävyyssuhteiden ylläpitoon. Lasten liikkumistarpeesta näin pienempi osa on aikuisten kyyditsemisen varassa. Ikääntyvien näkökulmasta itsenäisten liikkumismahdollisuuksien säilyttäminen sekä ulkoilu- ja harrastusmahdollisuudet ja ihmisten kohtaaminen ovat elinolojen laadun mittareita. Kehityksen ja sosiaalisen elämän keskittäminen riittävän suuriin kyliin edistää myös ikääntyvien hyvinvointia parhaiten.

Palvelukylät sijaitsevat tasapainoisesti eri puolilla kaupungin aluetta, ja niistä muodostuu omaleimainen kyläverkko. Porvoossa on tulevaisuudessakin monipuolisesti tarjolla erilaisia asumisen vaihtoehtoja ja alueita niin kylissä kuin kaupunkitaajamassakin.

Kasvun painottuminen kaupunkitaajamaan hillitsee kokonaisuutena kylien kasvupainetta ja helpottaa rakentamisen yhteensovittamista paikallisten arvojen kanssa. Kylissä kasvu suuntautuu historiallisten kyläalueiden yhteyteen ja yksittäisen kylän kasvu jää maltilliseksi. Kaikissa kylissä asukkaiden arvostamat maaseudun rauha, luonnonläheisyys ja viihtyisä ympäristö voidaan säilyttää.

Kylän hyvällä yhteishengellä, yhteisöllisyydellä ja yhteisellä toiminnalla on merkittävä rooli asukkaiden hyvinvoinnille. Kaupunki tukee asukkaiden omaehtoista toimintaa kylissä, ja tuella voitaneen vaikuttaa asukkaiden hyvinvointiin. Toimenpiteillä, joilla edistetään useamman sukupolven asumista samassa pihapiirissä, vaikutetaan myös positiivisesti yhteisöllisyyteen.

Kaupunkitaajaman seudullinen ja maakunnallinen asemaa vahvistuu. Kaupunkitaajama on ja tulee jatkossakin olemaan yritysten sijoittumisen kannalta tärkein ja vetovoimaisin alue. Kaupunkitaajaman kehittämisen tasapainottaa myös pääkaupunkiseudun kasvava vaikutusta, mikä palvelee myös kyläalueiden etua.

Väestönkasvun suuntaaminen kaupunkitaajamaan ja palvelukyliin edistää kevyen liikenteen edellytyksiä, tehostaa joukkoliikenteen ja kyytien järjestämistä ja vähentää sekä lyhentää henkilöautomatkoja. Kasvun

painottuminen kaupunkitaajamaan merkitsee pienempiä kasvihuonepäästöjä sekä liikenteen päästöjen että energiatuotannon- ja kulutuksen kannalta

Kuntatalouden kannalta nykyisenkaltaisen kehityksen jatkuminen osoittautui kaikkein epäedullisimmaksi vaihtoehdoksi. Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen, kaupunkitaajaman täydennysrakentaminen ja kylien kasvun suuntaaminen valittuihin kuuteen palvelukylään hillitsee kaupungin kustannusten kasvua pitkällä aikavälillä.

Kuva 21.

Kylä halutaan kehittää joka ilmansuunnassa, ja kaikissa kylissä on kyläläisten mielestä paljon kehittämispotentiaalia. Tämä on tietysti erinomainen asia, mutta teki kylärakennetystä erityisen haastavan.

